

A close-up, shallow depth-of-field photograph of a bar counter. In the foreground, several wine glasses are visible, some containing red wine. In the background, a bottle of wine is being poured into a glass, with a stream of white wine visible. The lighting is warm and ambient, typical of a bar or restaurant setting.

Alcoholbeleid

Alcoholgebruik is niet vanzelfsprekend

uva.nl

Alcoholbeleid

Alcoholgebruik is niet vanzelfsprekend

Versie 1.1

Juni 2021

Opdrachtgever: Calluna Euving, Secretaris van de Universiteit

Auteurs: Mischa Bouma, Hoofd gebouwen en voorzieningen, Hans Bouius, Arbodienst, en Karin Walstra, beleidsmedewerker Integrale Veiligheid, Iris Ausems, Bureau Communicatie

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Reikwijdte	4
3. Huidige situatie en bestaande maatregelen	5
4. Doelstelling en aanvullende maatregelen	6
5. Verantwoordelijkheden	8
6. Evaluatie en bijstelling	10
Bijlage 1 Plan van Aanpak	11
Bijlage 2 Communicatieplan	13
Bijlage 3 Cijfers en risico's van overmatig alcoholgebruik	16
Bijlage 4 Overzicht van de horecagelegenheden	18
Bijlage 5 Wettelijk kader	19
Bijlage 6 Gedragscode promotie- en kennismakingstijd van studentenverenigingen 2021	20
Bijlage 7 Convenant Alcohol & Sociale Veiligheid	21

1. Aanleiding

De Universiteit van Amsterdam (UvA) streeft naar een gezonde, sociaal-veilige en inclusieve werk- en studieomgeving. Het gebruik van alcohol kan schadelijk zijn voor de gezondheid (bijlage 3), tot gevaarlijke situaties leiden, studie- en werkprestaties negatief beïnvloeden en studenten en medewerkers die niet drinken, buitensluiten. De UvA erkent de problematiek van overmatig alcoholgebruik en vindt het belangrijk dat er meer bewustwording komt over de gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid van studenten en medewerkers. Het alcoholbeleid biedt de structuur en geeft richting aan de uitvoering van het beleid door middel van een plan van aanpak (bijlage 1) en een communicatieplan (bijlage 2).

In het Nationaal Preventieakkoord¹ geeft de overheid aan het problematisch alcoholgebruik terug te willen dringen, omdat alcoholgebruik schadelijk kan zijn voor de gezondheid. Overmatig alcoholgebruik raakt het welzijn van de studenten en de studieprestaties. Voor jongeren is het extra schadelijk. Het streven van het preventieakkoord is dat het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig² en/of problematisch³ drinkt tussen 2018 en 2040 met 50% afneemt. Dit streven is onderschreven door de Vereniging van Samenwerkende Universiteiten (VSNU)⁴ en Vereniging Hogescholen (VH).

¹ Nationaal Preventieakkoord naar een gezonder Nederland, Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport, November 2018.

² Definitie 'overmatig alcoholgebruik' (CBS, 2017): het drinken van 14 (vrouwen) en 21 (mannen) standaard glazen alcohol per week.

³ Definitie 'problematisch' alcoholgebruik: een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijk klachten en/of psychische of sociale problemen dat verhindert dat bestaande problemen adequaat worden aangepakt. De geconsumeerde hoeveelheid alcohol is niet leidend voor de diagnose. (Schulte et al, 2014)

⁴ De VSNU heeft een faciliterende rol in het alcoholbeleid bij de Nederlandse Universiteiten. De VSNU heeft afspraken hierover gemaakt met VWS en het RIVM. Het doel is zorg te dragen dat alle Universiteiten, met elkaars input en hulp, uiterlijk aan het einde van het jaar een alcoholbeleid hebben.

2. Reikwijdte

Het alcoholbeleid volgt het wettelijk kader (bijlage 5) en is van toepassing voor zowel de medewerkers en studenten van de UvA die alcoholische dranken gebruiken. Ondanks dat de problematiek verschilt tussen medewerkers en studenten is gekozen om geen onderscheidend beleid te maken voor deze groepen. De studie-, studenten- en sportverenigingen maken onderdeel uit van het beleid. De UvA is verbonden met de verenigingen middels subsidies (bestuursbeurzen) en heeft de mogelijkheid om voorwaarden stellen aan de verenigingen, bijvoorbeeld door de gedragscode en het convenant Alcohol & Sociale Veiligheid. Met de studieverenigingen worden met de tijd ook convenanten⁵ afgesloten. Eventuele excessen van alcoholgebruik kunnen het imago van de UvA schaden.

Het alcoholbeleid is niet van toepassing op:

- Medewerkers en studenten van de UvA wegens werk/opleiding aan de UvA in het buitenland
Toelichting: Dit is afhankelijk van de plaatselijke wet- en regelgeving.
- Studentenhuisvesting
Toelichting: De UvA heeft geen verantwoordelijkheid of zorgplicht voor studenten in privé- situaties van studentenhuisvesting⁶
- Gecontroleerd alcoholgebruik door proefpersonen in het kader van wetenschappelijk onderzoek.
Toelichting: Deze studies moeten voorafgaand aan het onderzoek worden voorgelegd aan de ethische commissie van de faculteit om goedkeuring te krijgen.

⁵ Dit convenant is met name bedoeld om het verantwoordelijkheidsgevoel van studenten voor het elkaar aan te spreken bij het gebruiken van alcohol. Daarnaast moet het convenant bijdragen aan de bewustwording van de effecten van (overmatig) alcoholgebruik.

⁶ De AUC-studentenhuisvesting ("dorms") vallen onder DUWO, en het AUC heeft formeel/wettelijk geen verantwoordelijkheid of zorgplicht. Het AUC heeft een Social Code of Conduct die over gedrag in zowel het academisch gebouw als de studentenhuisvesting gaat. Dit gaat om gedrag of acties die een gevaar zijn voor veiligheid/wellbeing van de AUC community ("inappropriate social conduct is ultimately at the discretion of the Dean, but includes any behaviour or action that seriously threatens the physical, psychological, or social well-being or the experienced safety of a student or any other member of the AUC community").

3. Huidige situatie en bestaande maatregelen

Op de terreinen van de UvA zijn diverse horecalocaties, waar alcoholische dranken worden verkocht. Een overzicht van horecalocaties waar alcohol wordt geschonken is opgenomen in bijlage 4. Verder is er een groot aantal evenementen waarbij alcohol geschonken wordt aan medewerkers, studenten en/of gasten, bezoekers en overige derden. Alcohol wordt geschonken tijdens recepties, evenementen, teamlunches, teamtentjes en andere sociale activiteiten. Studenten kunnen ook alcohol gebruiken op bijeenkomsten van studenten-, studie- en sportverenigingen.

Om het alcoholgebruik minder gebruikelijk te maken en het overmatig en problematisch alcoholgebruik terug te dringen zijn onderstaande maatregelen reeds van kracht:

Huis- en gedragsregels

In *het UvA breed kader voor huis- en gedragsregels met betrekking tot de gebouwen, voorzieningen en terreinen* van de UvA van 30 september 2015⁷ staat vermeld bij dat het gebruik en de verhandeling van tabak, alcohol en drugs niet is toegestaan. Op daarvoor aangewezen plaatsen en bij bepaalde activiteiten kan t.a.v. het gebruik van alcohol een uitzondering worden gemaakt. In samenspraak met de gemeente en politie zijn bij het REC borden geplaatst met het verbod om alcoholhoudende drank te nuttigen. Deze borden zijn geplaatst om overlast door hinderlijk drankverbruik te voorkomen en aanspreken mogelijk te maken.

Gedragscode en Convenant Alcohol & Sociale Veiligheid studentenverenigingen

Het gebruik van alcohol tijdens de promotie- en kennismakingstijd van studentenverenigingen is opgenomen in de Gedragscode (bijlage 6). Om een goed verloop van de kennismakingstijd van de studentenverenigingen (KMT) te bevorderen en problemen te voorkomen wordt jaarlijks een gedragscode getekend. De gedragscode is een overeenkomst tussen de Colleges van Bestuur van de UvA, de HvA en de VU en de Amsterdamse Kamer van Verenigingen (AKvV) en haar 24 lidverenigingen. Het bestuur of de Senaat van de studenten- en sportvereniging is verantwoordelijk voor het handhaven van de genoemde regels over alcohol voor aspirant-leden. Het bestuur of de Senaat is tevens verantwoordelijk voor een restrictief alcoholbeleid tijdens de KMT van de leden van de KMT-commissie, haar subcommissies, de dispuutsbesturen en de overige leden van de vereniging. Daarnaast laat de AKvV de studentenverenigingen jaarlijks een (alcohol) convenant ondertekenen (bijlage 7).

Intreeweek

Bij de intreeweek is alcoholconsumptie niet toegestaan voor 17:00 uur en dragen studenten een gedigitaliseerd armbandje gekoppeld aan naam, leeftijd etc.). Bij bestelling wordt het bandje gescand en dan weet de bar gelijk hoe oud iemand is en of er voldoende saldo opstaat. Daarnaast dragen de 18+ deelnemers altijd nog een apart kleurenbandje met kleurencode zodat ook bij externe locaties (Paradiso, Melkweg) en kroegen de mensen achter de bar weten of iemand 18+ is. Verder zijn er gedurende de intreeweek op verschillende momenten ludieke acties voor de eerstejaars om met behulp van Jellinek om de bewustwording te creëren over overmatig alcoholgebruik.

⁷ Zie website UvA.nl: <https://www.uva.nl/shared-content/studentensites/uva-studentensite/nl/az/huis-en-gedragsregels/huis-en-gedragsregels.html> FNWI heeft een aanvullende regel dat tot 17:00 uur geen alcohol genuttigd wordt in de gebouwen van FNWI.

4. Doelstelling en aanvullende maatregelen

De doelstelling van het alcoholbeleid in 2021 is UvA-breed het alcoholgebruik minder vanzelfsprekend te laten zijn⁸ en overmatig en problematisch alcoholgebruik terug te dringen door:

- Het vergroten van de bewustwording van de effecten van (overmatig/problematisch) alcoholgebruik en het creëren van een open bespreekcultuur over het gebruik van alcohol;
- Verantwoordelijkheid te nemen naar elkaar toe bij het (overmatig/problematisch) gebruiken van alcohol.
- Het nadrukkelijker aanbieden van non-alcoholisch dranken en zo drinkgewoontes te doorbreken;
- Informatie beschikbaar te stellen voor begeleiding aan studenten of medewerkers die te maken hebben met overmatig/problematisch alcoholgebruik.

Voor de realisatie van deze doelstelling zijn er aanvullende maatregelen nodig, te weten:

Preventie en bewustwording

- Zorgen dat het alcoholbeleid gemakkelijk online op te zoeken en in te zien is.
- Zorgen dat relevante doelgroepen beschikken over kennis over het bestaan en de inhoud van het alcoholbeleid.
- Bewustzijn verhogen over wat overmatig/problematisch alcoholgebruik is.
- Bewustzijn verhogen over de gevolgen van (overmatig/problematisch) alcoholgebruik.
- Zorgen dat relevante doelgroepen weten dat en waar er hulp beschikbaar is bij problematisch alcoholgebruik op de UvA.
- Meer bekendheid genereren m.b.t. de houding van de UvA tegenover alcohol: alcoholgebruik is niet vanzelfsprekend.

Regels en afspraken

- Uitbreiden van de huis- en gedragsregels van de UvA over alcoholgebruik in de gebouwen en op de terreinen waarvoor de UvA verantwoordelijk is.
- De faculteiten dragen zorg voor het ondertekenen van een convenant met de studieverenigingen⁹.
- De cateraars passen actief nudging van alcoholvrije dranken toe. Nudging is een strategie om de keuze van de gebruiker te sturen in een gewenste richting van non-alcoholische dranken.

Begeleiding

Zorgen dat afdelingshoofd, studentendecaan, studenten adviseur, studenten begeleider en directeur vroegtijdig problematisch alcoholgebruik kunnen signaleren, de tools hebben om alcoholgebruik bespreekbaar te maken en weten dat en waar er hulp beschikbaar is.

⁸ Ook vanuit de aandacht voor geheelonthouders en medewerkers of studenten, die vanuit levensbeschouwelijke, sociale of gezondheidsredenen geen alcohol drinken.

⁹ Dit convenant is met name bedoeld om het verantwoordelijkheidsgevoel van studenten voor het elkaar aan te spreken bij het gebruiken van alcohol. Daarnaast moet het convenant bijdragen aan de bewustwording van de effecten van (overmatig) alcoholgebruik.

Toezicht en handhaving

Toezicht versterken op de huis- en gedragsregels over alcoholgebruik door gebouwbeheerders, receptiemedewerkers en beveiliging. De beveiliging draagt zorg voor het aanspreken van de betreffende persoon of personen.

In bijlage 1 staat het plan van aanpak met de te nemen maatregelen en wie de verantwoordelijke is voor de uitvoering.

5. Verantwoordelijkheden

College van Bestuur

Het College van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het alcoholbeleid. Het College van Bestuur ondertekent jaarlijks samen met de HvA, de VU en de Amsterdamse Kamer van Verenigingen (AKvV) en haar lidverenigingen de gedragscode promotie- en kennismakingstijd van studentenverenigingen.

Afdelingshoofden

Afdelingshoofden kunnen overmatig alcoholgebruik bij medewerkers signaleren, als dit overlast geeft of als de kwaliteit van het werk, onderwijs of onderzoek hierdoor onder druk komen te staan. Hiervoor moeten zij de signalen van alcoholgebruik herkennen. Het afdelingshoofd kan advies inwinnen bij de arbodienst bij problematisch gebruik of doorverwijzen naar de arbodienst voor hulp.

Faculteiten en diensten

De faculteiten en diensten leveren een actieve bijdrage door de bewustwording bij studenten - over het gebruik van alcohol - te vergroten en door de toepassing van nudging te (onder)steunen.

Studentendecanen, studieadviseurs en studentbegeleiders

Studentendecanen, studieadviseurs en studentbegeleiders hebben een belangrijke rol in de begeleiding van studenten. Eventuele probleemsignalen kunnen zij in een vroeg stadium oppikken, ter sprake brengen en doorverwijzen naar hulp bij verslavingszorg. De regionale preventieafdeling van de verslavingszorg kan een rol spelen bij het aanvullend opleiden van medewerkers die veel contact hebben met studenten. Tijdens de introductie en spreekuren kunnen zij alcoholgebruik bespreekbaar maken. Daarnaast kunnen zij zorgdragen voor het agenderen van het gebruik van alcohol op de agenda van faculteiten en Academische Zaken.

Facility Services

FS is verantwoordelijk om contact te onderhouden met de horecagelegenheden op en net buiten de UvA terreinen. FS onderhoudt de contacten met de cateraars en ziet toe op de contractafspraken, waaronder de beschikbaarheid van alcohol en nudging. FS is verantwoordelijk voor de beveiliging en de aansturing van de beveiligers van gebouwen en kan handhavend optreden bij ongeoorloofd en overmatig alcoholgebruik.

Beleidsmedewerker Integrale Veiligheid

De beleidsmedewerker Integrale Veiligheid ondersteunt het CvB door middel van het opstellen, evalueren en het bijstellen van het alcoholbeleid, heeft de regie op de te nemen maatregelen uit het plan van aanpak en stuurt de werkgroep aan.

Werkgroep

Het alcoholbeleid wordt vormgegeven en afgestemd door en met de leden van de werkgroep. De werkgroep bestaat uit afgevaardigden (studenten en medewerkers van) uit alle faculteiten, Studenten Services, Facility Services, de Centrale Studentenraad, de Amsterdamse Kamer van Verenigingen (AKvV) en de Algemene Studenten Vereniging Amsterdam (ASVA).

Bureau Communicatie

Bureau Communicatie stelt een communicatieplan (zie bijlage 2) op voor de duur van een jaar. Dit plan richt zich primair op het aanpakken van problematisch alcoholgebruik en op het denormaliseren van alcoholgebruik. Het denormaliseren van alcoholgebruik is een cultuurverandering die langzaam en op de achtergrond zal plaatsvinden. Tot aan 2040 zal er met regelmaat een nieuw communicatieplan worden geschreven om naar de lange termijndoelen van het preventieakkoord toe te werken.

Medezeggenschap

Medezeggenschapsraden zoals bijvoorbeeld de CSR, zijn de aangewezen partijen om initiatieven te starten zoals het organiseren van een alcoholvrije of -luwe periode van bijvoorbeeld een maand voor en tijdens de tentamenperiodes.

6. Evaluatie en bijstelling

Het alcoholbeleid is een actief document en wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld zodat het actueel blijft en zodat stap voor stap kan worden toegewerkt naar de lange termijn doelstelling het denormaliseren van alcoholgebruik.

Bijlage 1

Plan van Aanpak

Nr.	Resultaat	Maatregelen	Uitvoering	Planning
Beleid				
1.	Er is commitment voor alcoholbeleid met bijbehorend communicatie- en implementatieplan door de stakeholders.	<ul style="list-style-type: none"> • Informeren en afstemmen met diverse interne en externe stakeholders • Het alcoholbeleid bespreken in het TFO, BVO, HPO • Ter besluitvorming voorleggen aan het CvB • Ter informatie en/of instemming voorleggen aan medezeggenschap COR en CSR. 	Hoofd gebouwen en voorzieningen Beleidsmedewerker integrale veiligheid Bureau Communicatie	Q2 2021
Preventie en bewustwording				
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Het alcoholbeleid is gemakkelijk online op te zoeken en in te zien • Er is kennis over het bestaan en de inhoud van een alcoholbeleid bij relevante doelgroepen • Er is meer bewustzijn over wat overmatig/probleematisch alcoholgebruik is • Er is meer bewustzijn over de gevolgen van (overmatig) alcoholgebruik • Relevante doelgroepen weten dat en waar er hulp beschikbaar is voor problematisch alcoholgebruik op de UvA • Er is meer bekendheid over de houding van de UvA tegenover alcohol: alcoholgebruik is niet vanzelfsprekend • Studenten en medewerkers nemen verantwoordelijkheid naar elkaar toe bij het (overmatig) gebruiken van alcohol. 	Uitvoering communicatieplan in aansluiting op de campagnes van de overheid: Ik-pas	Werkgroep Bureau Communicatie	Conform communicatieplanning
Regels en Afspraken				
3.	De UvA heeft huis- en gedragsregels over alcoholgebruik in de gebouwen en op de terreinen waarvoor de UvA verantwoordelijk is	Gedragsregels beschrijven die gelden voor alcoholgebruik voor medewerkers, studenten en bezoekers binnen de UvA gebouwen.	Werkgroep Communicatie Facility Services Bureau Communicatie	Q4 2021
4.	De faculteiten dragen zorg voor het ondertekenen van een convenant met de studieverenigingen ¹⁰ .	Format voor een convenant opstellen.	Werkgroep Juridische zaken	Q3 2021
5.	De cateraars passen actief nudging van alcoholvrije dranken toe. Nudging is een strategie om de keuze van de gebruiker te sturen in een gewenste richting van non-alcoholische dranken.	In samenspraak met de cateraars en een expert van het Ascor hiervoor een strategie uitwerken.	Facility Services Bureau Communicatie	Q2-Q3 2021

¹⁰ Dit convenant is met name bedoeld om het verantwoordelijkheidsgevoel van studenten voor het elkaar aan te spreken bij het gebruiken van alcohol. Daarnaast moet het convenant bijdragen aan de bewustwording van de effecten van (overmatig) alcoholgebruik.

Nr.	Resultaat	Maatregelen	Uitvoering	Planning
Begeleiding				
6.	Afdelingshoofd, studentendecaan, – adviseur, – begeleider, docenten, vertrouwenspersoon en directeur kunnen vroegtijdig problematisch alcohol-gebruik signaleren, hebben de tools (bv. protocol) om alcoholgebruik bespreekbaar te maken en weten dat en waar er hulp beschikbaar is.	Met de input van Jellinek en het Trimbos-instituut, Arbodienst deze personen informeren over het herkennen van alcoholproblematiek en de mogelijkheden voor hulpverlening. Hierbij aansluiten bij de interventies vanuit de regiegroep Sociale Veiligheid .	Werkgroep HRM-adviseurs Bureau Communicatie Jellinek	Q3 2021
Toezicht en handhaving				
7.	Het toezicht van de gebouwbeheerders, receptiemedewerkers en beveiliging op de huis- en gedragsregels over alcohol- gebruik versterken. De beveiliging draagt zorg voor het aanspreken van de betreffende persoon of personen.	Bij overtreding van de huisregels over alcoholgebruik zullen gebouwbeheerders en receptiemedewerkers die dit waar- nemen de beveiliging hierover informeren. De beveiligers krijgen deze taak opgedragen door hun opdrachtgever.	Facility Services	2022
Onderzoek naar gedrag/mening in relatie tot alcoholgebruik				
8.	Verkennen in hoeverre het mogelijk is om (wetenschappelijk) onderzoek te doen naar de mening en het gedrag van studenten in relatie tot alcoholgebruik	In gesprek gaan met de initiators van het UvA-panel, het Behavioural Science Lab e.d.	Beleidsmedewerker integrale veiligheid	Q2-Q3 2021

Bijlage 2

Communicatieplan

Het advies over de communicatiemiddelen, boodschappen, beelden, en berichten is opgesteld door Bureau Communicatie, team Interne Communicatie. In de toekomst wordt er naast een alcohol- en rookbeleid ook gewerkt aan een drugsbeleid en aan een project omtrent verslaving in het algemeen. Om die reden legt dit communicatieplan geen extreme focus op communicatie over (hulp bij) verslaving, hoewel verslaving wel als onderdeel is opgenomen.

Aanpalende projecten/onderwerpen binnen UvA

Studentenwelzijn, Vitaliteit, Gezond en veilig werken, Verslavingsproblematiek (alcohol, drugs), Diversiteit en de UvA Health Week.

Communicatiestrategie

Het alcoholbeleid bestaat niet uit het opleggen van verboden, maar uit het adviseren en het gebruikmaken van cues als nudging. Om die reden zullen we ook in het communicatieplan geen verboden opleggen, maar zetten we in op kennisoverdracht over de inhoud van het alcoholbeleid, denormaliseren van alcoholgebruik door een open gesprekscultuur te creëren en informatie beschikbaar te stellen voor begeleiding bij overmatig of problematisch gebruik.

Stakeholders

Dit zijn alle belanghebbenden die op hun beurt ook weer doelgroep kunnen zijn. We maken onderscheid tussen interne, externe en uitvoerende stakeholders. Uitvoerende stakeholders kan overlappen met interne en externe stakeholders. De reden dat deze groep gespecificeerd wordt, is omdat deze groep niet alleen op de hoogte moet zijn van het alcoholbeleid, maar het ook moet gaan uitvoeren. Deze groep moet er dus al vroeg bij betrokken worden om voorbereidingen te treffen voor de uitvoer van het beleid.

Interne stakeholders	Externe stakeholders	Uitvoerende stakeholders
<ul style="list-style-type: none"> • CATERAARS • Faculteiten • Diensten • Afdelingshoofden • Studentenverenigingen (AKvV) • Studieverenigingen (ASVA) • CvB • Medezeggenschap: CSR, FSR, COR, GOR, FOR • Facility Services • Intreeweek • USC • Intreeweek • Pedel • Gebouwbeheer • Beveiliging • Spui 25 • AAC (Amsterdamse Academische Club) 	<ul style="list-style-type: none"> • CATERAARS • Andere bezoekers van de UvA-campus • Zelfstandig ondernemers gevestigd op de UvA-campussen (supermarkten, horeca etc.) • VSNU • Omwonenden/buurt campussen • Gemeente Amsterdam, stadsdelen Centrum en Oost. • Beveiligingsbedrijven • Toeleveranciers • Gelieerde instellingen: HVA, VU, VSNU • Media/Pers 	<ul style="list-style-type: none"> • Gebouwbeheer • Beveiliging • CATERAARS • Hoofden bedrijfsvoering • Communicatiehoofden • Andere afdelingshoofden • (Directeur) CREA • Studentendecanen • Studieadviseurs • Studentbegeleiders • P&O-adviseurs • Arbocoördinatoren • Studentenverenigingen • Studieverenigingen • CSR • Facility Services (Communicatie, Evenementen, Omgevingsmanagement, Huisvesting en Faciliteiten in gebouwen) • UvA Congressen & Evenementen • Zelfstandig ondernemers op UvA-campussen

Interne stakeholders	Externe stakeholders	Uitvoerende stakeholders
		<ul style="list-style-type: none"> • Pedel • (Directeur) USC • Stichting Intreeweek • Spui 25 • AAC (Amsterdamse Academische Club)

Communicatiedoelstellingen

Dit communicatieplan beschrijft hoe het Bureau Communicatie naar interne en externe stakeholders communiceert in de periode maart 2021-januari 2022. Dit communicatieplan blijft een actief document wat nog aangepast kan worden tijdens de gehele looptijd. Tot aan 2040 zal er om het jaar of om de zo veel jaar een nieuw communicatieplan worden opgesteld om toe te werken naar de lange termijn doelen.

Niet alle doelstellingen in dit plan hoeven dus in één jaar bereikt te worden. Door meer bewustwording over de gevolgen van alcohol en de denormalisering van alcoholgebruik zijn we al sinds de jaren 70 een stuk minder gaan drinken als maatschappij. De verwachting is dat deze trend zich doorzet en dat alcoholgebruik steeds meer zal afnemen in de komende jaren. De primaire focus ligt op dit moment bij twee dingen: op communicatie over (problematisch en overmatig) alcoholgebruik én op verdere denormalisering van alcoholgebruik. Die laatste doelstelling is een doelstelling voor op de lange termijn en vindt dus meer op de achtergrond plaats.

UvA-brede doelstellingen

- Het alcoholbeleid is gemakkelijk online op te zoeken en in te zien
- Er is kennis over het bestaan en de inhoud van een alcoholbeleid bij relevante doelgroepen
- Er is meer bewustzijn over wat overmatig/problematisch alcoholgebruik is
- Er is meer bewustzijn over de gevolgen van (overmatig) alcoholgebruik
- Relevante doelgroepen weten dat en waar er hulp beschikbaar is voor problematisch alcoholgebruik op de UvA
- Er is meer bekendheid over de houding van de UvA tegenover alcohol: alcoholgebruik is niet vanzelfsprekend
- Studenten en medewerkers nemen verantwoordelijkheid naar elkaar toe bij het (overmatig) gebruiken van alcohol.

Aanvullende doelstellingen per afdeling

Uitvoerende stakeholders:

- Kennen en steunen het alcoholbeleid en hun rol in het vervullen ervan.
- Voeren het alcoholbeleid uit

Faculteiten:

- Zijn op de hoogte van het alcoholbeleid en welke implicaties dat heeft voor hun eigen werkzaamheden
- Communiceren het alcoholbeleid duidelijk, inclusief hoe zij hulp kunnen krijgen bij problematisch gebruik.

Afdelingshoofden:

- Kunnen overmatig alcoholgebruik bij medewerkers signaleren, het met ze bespreken en de betreffende medewerker indien nodig doorverwijzen naar de arbodienst

Studentendecanen, studieadviseur en studentbegeleiders:

- Kunnen overmatig alcoholgebruik bij studenten signaleren, het met ze bespreken en de betreffende student doorverwijzen naar hulp bij verslavingszorg.
- Hebben de tools om alcoholgebruik bespreekbaar te maken tijdens de introductie en gesprekken

Studenten:

- Weten waar zij hulp en tips kunnen vinden over het bespreekbaar maken van alcoholproblematiek bij medestudenten (collegiaal bespreken)

Medewerkers:

- Weten waar zij hulp en tips kunnen vinden over het bespreekbaar maken van alcoholproblematiek bij collega's (collegiaal bespreken)
- Begrijpen de invloed van het alcoholbeleid op evenementen, promoties en borrels
- Beseffen de invloed die alcoholmisbruik kan hebben op werkprestaties

Studentenraden, studie- en studentenverenigingen:

- Organiseren zelf initiatieven om studenten bewuster te maken van hun alcoholgebruik en eventuele alcoholmisbruik.

Uitgangspunten:

- Alle communicatie is in het Nederlands en Engels
- We hanteren de UvA Huisstijl
- Aandacht voor diversiteit in fotomateriaal en toegankelijkheid van de berichten
- UvA-experts op het gebied van nudging inschakelen

Bijlage 3

Cijfers en risico's van overmatig alcoholgebruik

Volgens de cijfers van het CBS drinkt in 2017 85% van de 18-24-jarigen. Van alle leeftijdscategorieën is de prevalentie van overmatig drinken het hoogst in de leeftijdsgroep van 18-24-jarigen, namelijk 16% (18- en 19-jarigen 15% en 20- tot 24-jarigen 16%). Ook de prevalentie van zwaar drinken is het hoogst in deze categorie, namelijk 19% (18- en 19-jarigen: 21% en 20- tot 24-jarigen: 18%)¹¹.

Overmatig alcoholgebruik is een risico voor de veiligheid en gezondheid van medewerkers en studenten. Van de studenten tot en met 19 jaar in het hbo/wo drinkt 8 tot 12% overmatig; mannen meer dan 21 glazen per week, vrouwen meer dan 14 glazen per week. WO-studenten tellen de meeste overmatige drinkers; 17%.¹² Een studie onder meer dan 5000 studenten (HBO/WO) in Amsterdam en Zwolle benoemt 20% van het drinkgedrag van de respondenten als gevaarlijk en schadelijk.

Ter vergelijking: 8,2% van de volwassenen dronk in 2018 overmatig. Riskant alcoholgebruik komt het meest voor in de leeftijdscategorie 18-29 jaar. Ook na de opleiding blijft een hoger percentage van de hoger opgeleiden regelmatig alcohol drinken: van de wetenschappelijk opgeleiden drinkt 46,7% regelmatig, tegenover 33,4% van de lager opgeleiden. Mogelijk wordt onder de wo-opgeleiden regelmatig alcoholgebruik zodanig sociaal en cultureel geaccepteerd, dat het blijft horen bij de leefstijl van deze groep, ook na afloop van de studententijd.¹³

De risico's van overmatig het alcoholgebruik zijn:

1. Algemeen:
 - a. Verslechtering gezondheid;
 - b. Mogelijke alcoholverslaving;
 - c. Verhoogde kans op agressie of geweld;
 - d. Verhoogde kans op verwondingen en (verkeers- of bedrijfs-) ongevallen.
2. Medewerkers:
 - a. Verminderde veiligheid en slechtere kwaliteit van het werk;
 - b. Verlaging van de productiviteit door de toename van presentisme^{14 15};
 - c. Verhogen van het verzuim veroorzaakt door alcoholgebruik: veel studies wijzen uit dat overmatig alcoholgebruik leidt tot toename van verzuim op het werk¹⁶. Van de werkenden die verzuimen heeft 16,3% een psychische aandoening, waarvan 5,3% door middenstoornissen als alcohol en drugsmisbruik¹⁷;
 - d. Verslechtering van de sfeer op de afdeling en de gezondheid van de werknemers. Hierdoor neemt het ziekteverzuim door deze oorzaak af;

¹¹ CBS, 2017.

¹² Trimbos Instituut. Alcohol- drugs en tabaksgebruik door studenten, 2019.

¹³ Expertisecentrum Alcohol, Trimbos Instituut, 2019.

¹⁴ Presentisme houdt in dat een werknemer wel aanwezig is, maar minder productief is als gevolg van ziekte.

¹⁵ Werknemers rapporteerden in 2004 dat zij op een dag met een kater 27% minder productief waren. Bron: York_Health_Economics_Consortium. The societal cost of alcohol misuse in Scotland for 2007: University of York, 2010.

¹⁶ bron: A. Peter en M. Martinic (2011). Alcohol, Work and Productivity Scientific Opinion of the Science Group of the European Alcohol and Health Forum. Brussel: European Alcohol and Health Forum.

¹⁷ bron: J.K. Hesselink, W. Hooftman & L. Koppes (2012). Ziekteverzuim in Nederland in 2010 pp. 21–28. Hoofddorp: TNO Kwaliteit van Leven

- e. Mogelijke reputatieschade: alcoholmisbruik op het werk kan resulteren in een slecht imago van het bedrijf^{18 19}.
3. Studenten:
- a. Verlagen van het studiesucces en opbouwen van een studieschuld;
 - b. Mogelijke reputatieschade; studenten gaan naar Amsterdam, de stad waar ‘alles mag’. Dit is zeker ook een zorg die leeft bij ouders van buitenlandse studenten;
 - c. Kans op mogelijke black-outs en op lange termijn afhankelijkheid en verslaving;
 - d. Alcohol kan ook stress en veel voorkomende psychische klachten, zoals depressieve gevoelens, angst en nervositeit verergeren of in stand houden.

Daarnaast kan overmatig alcohol ook leiden tot onbeschermd seks en ongewenste seksuele ervaringen.

¹⁸ bron: G.R. Ramchand, A. Pomeroy and J. Arkes (2009) The Effects of Substance Use on Workplace Injuries, document OP-247-ADHS Santa Monica/Arlington/Pittsburgh: RAND.

¹⁹ Denk hierbij ook aan de imagoschade die ontstaat door docenten en/of wetenschappers die onder invloed van alcohol zijn op het moment dat zij hun functie uitoefenen.

Bijlage 4

Overzicht van de horecagelegenheden

In 2021 zijn de locaties waar alcohol wordt geschonken op het UvA-terrein:

- Café de Krater op campus REC
- Amsterdamse Academische Club in het Universiteitskwartier
- Museumcafé in het Universiteitskwartier
- Oerknal bij USC (SP)
- Horecagelegenheid op campus REC in de plint²⁰: leegstand, wordt nieuwe (externe) huurder voor gezocht (mei 2021)
- CREA café op campus REC
- Lab 42 (SP)
- Café Polder (SP)
- Brainwave (SP)

²⁰ De locaties in de plint worden verhuurd door de UvA Holding en is commerciële verhuur. Formeel vallen deze locaties niet onder het beleid van de UvA. Het contact over het alcoholbeleid en de samenwerking met horecagelegenheden verloopt via de omgevings-managers van FS.

Bijlage 5

Wettelijk kader

Alcoholgebruik op het werk is bij de wet niet verboden. Het doen van een verplichte alcoholtest is wettelijk niet toegestaan, behalve met nader in de wet genoemde specifieke beroepsgroepen.

Drank en Horecawet (DHW)

De Drank en Horecawet (DHW) is op 1 januari 2013 in werking getreden en is bedoeld om verstrekking van alcoholhoudende dranken te reguleren door horeca, slijterijen en niet-commerciële instellingen. In 2020 is wederom verstrekking van alcohol (een meerderjarige die alcoholische dranken koopt voor een minderjarige) strafbaar wordt.

De belangrijkste verplichtingen zijn:

- Commerciële en niet-commerciële horeca, zoals studentenverenigingen, moeten een ‘Drank- en horecaverunning’ hebben;
- De gelegenheid beschikt over een ‘Alcoholbestuursreglement’ waarin alle huisregels over het verantwoord schenken van alcohol staan beschreven;
- Vanaf 1 januari 2014 is de leeftijdsgrens voor het verkopen van zwak-alcoholische drank (bier en wijn) verhoogd van 16 naar 18 jaar;
- Er mag geen alcohol verkocht worden aan personen die al dronken zijn;
- Op het moment dat wordt geschonken moet minimaal één persoon aanwezig zijn met een ‘Verklaring Sociale Hygiëne’ of ‘Instructie verantwoord schenken’.

De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Drank- en Horecawet.

Wetboek van Strafrecht

Openbaar dronkenschap en verstoring van de openbare orde zijn strafbaar.

Wegenverkeerswet

Bestuurders mogen niet meer dan 0,5 promille alcohol in het bloed hebben. Voor beginnende bestuurders ligt deze grens lager, op 0,2 promille.

Bijlage 6

Gedragscode promotie- en kennis-makingstijd van studentenverenigingen 2021

Artikelen uit de gedragscode promotie- en kennismakingstijd van studentenverenigingen die betrekking hebben op alcohol gebruik.

Artikel 1.3. Doel en Uitgangspunten

De gedragscode heeft als doel het reguleren van de kennismakingstijd (KMT) van Amsterdamse studentenverenigingen en de promotiemogelijkheden voor deze Amsterdamse studentenverenigingen. De gedragscode betreft zowel de periode van de kennismakingstijd voor aspirant-leden bij aanvang van hun lidmaatschap als de promotie van de verenigingen gedurende het academische jaar bij de onderwijsinstellingen.

De afspraken die zijn neergelegd in deze gedragscode met betrekking tot de KMT, gelden tijdens de gehele periode van de KMT, inclusief de weekenden. De afspraken hebben ook betrekking op de KMT's van sub-verbanden van de verenigingen. Voor onderdelen die niet rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het bestuur vallen (zoals verenigingshuizen) zal het bestuur al het mogelijke doen om deze gedragscode onder de aandacht te brengen en te stimuleren dat deze wordt nageleefd.

Een van de uitgangspunten van deze gedragscode is:

Lid 1 De gedragscode is opgesteld om de veiligheid en integriteit van de (aspirant-)leden te waarborgen en een goede verstandhouding tussen de Colleges van Bestuur en de studentenverenigingen te bevorderen. Dit wordt bereikt door het vastleggen van normen en waarden, waar iedereen zich aan dient te houden die deze gedragscode ondertekent en namens wie wordt getekend.

Sectie 3.4.3. Gezondheid

Lid 7 Elk aspirant-lid krijgt tijdens de KMT minimaal twee liter non-alcoholische dranken en driemaal voedsel verspreid over de dag. Aspirant-leden mogen niet op enige wijze worden gedwongen, noch verplicht zowel tijdens de algemene KMT als de KMT's van de sub-verbanden, drank of voedsel te nuttigen.

Lid 8 Het gebruik van alcohol is tijdens activiteiten met een ontgroenend karakter verboden voor aspirant-leden.

Lid 9 Het bestuur is verantwoordelijk voor het handhaven van de genoemde regels over alcohol voor aspirant-leden. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een restrictief alcoholgebruik van de leden van de KMT-commissie, haar subcommissies, de dispuutsbesturen, en de overige leden van de vereniging.

Lid 10 Het bestuur is er tevens verantwoordelijk voor dat bij elke (dispuuts-)activiteit tijdens de KMT een ouderejaars of vertrouwenspersoon aanwezig is die nuchter blijft.

Bijlage 7

Convenant Alcohol & Sociale Veiligheid

A.K.v.V.

CONVENANT ALCOHOL & SOCIALE VEILIGHEID, juli 2020

2019-2020

Bestuur Buit

Hoofdstuk 1. Voorwoord

Geachte lezer,

De Amsterdamse Kamer van Verenigingen en al haar lidverenigingen onderschrijven het belang van sociale veiligheid en verantwoord alcoholgebruik onder haar leden. Alcohol zit diep verankerd in de studentencultuur en daar zolang er een balans is tussen gezelligheid en gezondheid is dat geen probleem. Echter ligt bij de verenigingen een verantwoordelijkheid om jonge studenten in een nieuwe omgeving te onderwijzen in het verantwoord consumeren van alcohol. Verenigingsbestuurders zijn zich in de regel ook bewust van hun verantwoordelijkheden en hebben aangegeven handvatten zoals in dit convenant te verwelkomen.

De Amsterdamse Kamer van Verenigingen sluit met dit convenant graag aan bij het Nationaal Preventieakkoord wat streeft naar het verminderen van overmatig alcoholgebruik bij minderjarigen en studenten. Dit convenant is ook geschreven binnen het kader van het voorgeschreven plan omtrent 'Studie en Alcoholgebruik' in het Nationaal Preventieakkoord. De hoop is dat de onderwijsinstellingen, gemeente en studieverenigingen zich ook hard maken voor verantwoord alcoholgebruik, resulterend in een Amsterdams-breed plan.

Naast verantwoord alcoholgebruik is sociale veiligheid en een inclusieve omgeving essentieel voor een prettige atmosfeer bij een vereniging. Ook hiervoor is de laatste jaren steeds meer aandacht gekomen. Verenigings- en dispuutsbesturen volgen vaker cursussen ter signalering en begeleiding bij ongewenst gedrag. In dit convenant wordt ook nadruk gelegd op de aanstelling van een vertrouwens(contact)persoon binnen de vereniging, zodat leden een duidelijk aanspreekpunt hebben, mochten zij zich om welke reden dan ook onveilig voelen.

De Amsterdamse Kamer van Verenigingen is ervan overtuigd dat dit convenant positief zal bijdragen aan het klimaat binnen de studentenverenigingen van Amsterdam. Daarnaast zal zij zich inzetten om meer partijen bij dit initiatief te betrekken en zo verantwoord alcoholgebruik een sociale veiligheid voor elke student in Amsterdam promoten.

Voorwoord van betrokken partijen

Namens het 38e bestuur der Amsterdamse Kamer van Verenigingen,

Laurens van Giersbergen | Vice-Praeses

Hoofdstuk 2. Bepalingen

Artikel 1. Begripsbepaling

- a. Bestuur, zijnde het 'verenigingsbestuur,' dan wel 'senaat' geheten.
- b. Barverantwoordelijke, zijnde een eindverantwoordelijke voor de bar die geen bestuur is. Voorbeelden hiervan zijn: sociëteitscommissies of sociëteitsbesturen.
- c. Barvrijwilliger, zijnde een vrijwilliger die achter de bar staat maar geen eindverantwoordelijke is voor het functioneren van de bar.
- d. Verenigingsactiviteit, zijnde een activiteit waaraan de gehele vereniging de mogelijkheid wordt geboden deel te nemen. Activiteiten van sub-verbanden vallen hier niet onder.

- e. Sub-verband, zijnde een groep mensen die zich als onderscheidende groep binnen de vereniging presenteert. Voorbeelden hiervan zijn: disputen, gezelschappen, verticalen jaareclubs, onderverenigingen, en verenigingshuizen.
- f. Sociëteit, zijnde de locatie waar een verenigingsactiviteit plaats vindt, dit kan tevens een externe locatie zijn.
- g. IVA-cursus, zijnde een Instructie Verantwoord Alcoholschenken cursus.

Artikel 2. Dit convenant is van toepassing op alle studentenverenigingen die aangesloten zijn bij de Amsterdamse Kamer van Verenigingen

Artikel 3. De effectiviteit en voortgang van de in het convenant opgenomen maatregelen zal eens per drie jaar worden geëvalueerd met de Amsterdamse Kamer van Verenigingen, de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit en de Hogeschool van Amsterdam.

Artikel 4. Voor activiteiten tijdens de kennismakingstijd van de studentenverenigingen zijn naast de in dit convenant opgenomen regelingen eveneens de maatregelen als vastgesteld in de Gedragscode “Promotie- en kennismakingstijd van studentenverenigingen te Amsterdam” van toepassing.

Artikel 5. De maatregelen in dit convenant zijn gericht op activiteiten op de sociëteit. Sub-verbanden liggen dikwijls buiten de directe invloedssfeer van de besturen, zodoende heeft dit convenant geen betrekking op activiteiten van sub-verbanden die buiten het verenigingsgebouw plaatsvinden. Echter streeft de vereniging ernaar bewustzijn over verantwoord alcoholgebruik en de overige maatregelen in dit convenant onder de aandacht te brengen bij de sub-verbanden, zo veel mogelijk als redelijkerwijs kan worden verwacht.

Hoofdstuk 3: Bewustwording, voorlichting en preventie

Artikel 1. Verenigingen streven ernaar verantwoord alcoholgebruik onder de aandacht te brengen bij hun leden.

Artikel 2. Tijdens de algemene introductieperiode van de onderwijsinstellingen en de introductieperiode van de verenigingen is er extra aandacht voor bewust alcoholgebruik om eerstejaars erop te wijzen dat verantwoorde alcoholconsumptie de norm is.

Artikel 3. Alle barverantwoordelijken en bestuursleden die minstens eens per maand achter de bar staan hebben een IVA-cursus voltooid. In deze cursus is aandacht voor verantwoord alcoholgebruik, het weigeren van bediening aan overmatige gebruikers en alle andere informatie die relevant is voor het schenken van alcohol.

Artikel 4. Sociale controle op het vlak van alcoholgebruik wordt binnen een vereniging aangemoedigd. Wanneer het aannemelijk is dat een lid niet zelfstandig thuis kan geraken zullen er maatregelen getroffen worden om deze persoon veilig thuis te krijgen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- a. De desbetreffende persoon zelf naar huis brengen;
- b. Bekenden binnen de vereniging vragen zorg te dragen en de desbetreffende persoon naar huis te brengen;
- c. Het regelen van vervoer naar huis, zoals een taxi, Uber of vergelijkbare dienst.

Artikel 5. Elke vereniging streeft ernaar zowel een mannelijk als vrouwelijk vertrouwenscontactpersoon aan te wijzen en duidelijk naar de leden te communiceren hoe deze persoon te bereiken is en wat met de vertrouwenscontactpersoon besproken kan worden. De vertrouwenscontactpersonen bieden een luisterend oor aan leden en proberen hen verder te helpen met vraagstukken, al dan niet door leden naar de juiste instanties door te verwijzen.

Artikel 6. Medewerkers van de onderwijsinstellingen die nauw contact onderhouden met studenten (zijnde studentendecanen, studieadviseurs en studentenpsychologen) kunnen een belangrijke rol spelen bij het signaleren van overmatig alcoholgebruik. Zodoende zal er ingezet worden op deskundigheidsbevordering op het gebied van alcoholgebruik onder studenten, met een focus op het herkennen van signalen en het bespreekbaar maken van overmatig alcoholgebruik.

Hoofdstuk 4: Regelgeving, toezicht en handhaving

Artikel 1. Het bestuur en overige verantwoordelijk gestelde personen hebben te alle tijden de autoriteit leden naar huis te sturen die disruptief gedrag vertonen.

Artikel 2. De verenigingen streven ernaar leden, die bij aankomst reeds te veel alcohol genuttigd hebben, toegang tot de sociëteit te weigeren. Mocht dit niet bij binnenkomst gebeuren, zal het bestuur en overige verantwoordelijk gestelde personen een lid alsnog huiswaarts sturen mochten zij diegene te beschonken vinden, behoudens hoofdstuk 4 artikel 1.

Artikel 3. Leden die zich misdragen naar aanleiding van overmatige alcoholinname zullen actief door het bestuur worden geconfronteerd met hun gedrag. Indien onacceptabel gedrag is vertoond kan dit leiden tot, door verenigingen te bepalen, waarschuwingen en/of sancties.

Artikel 4. De barverantwoordelijke ziet erop toe dat de in hoofdstuk 3 artikel 3 genoemde personen een IVA-cursus succesvol hebben afgerond en dat de, in de IVA-cursus behandelde regelgeving, en overige regelgeving zoals opgenomen in de Drank- en Horecawet wordt nageleefd.

Artikel 5. Barvrijwilligers drinken gedurende hun dienst beperkt alcohol. De staat van dronkenschap mag overeenkomstig artikel 20 lid 6 Drank- en Horecawet nimmer worden bereikt.

Artikel 6. Gedurende een verenigingsactiviteit wordt er minimaal één persoon op de sociëteit als verantwoordelijke aan gewezen. Deze persoon is bevoegd tot ingrijpen en bestraffen van wangedrag indien zich dat voordoet. Het is van tevoren duidelijk gecommuniceerd aan de verantwoordelijke persoon dat diegene dus de gehele avond aanwezig dient te zijn en wat zijn/haar verantwoordelijkheden zijn, ten minste:

- a. Ingrijpen bij wangedrag en overmatige alcoholconsumptie;
- b. Toezicht houden op naleving van de regels zoals beschreven in dit documenten en andere relevante reglementen;

Artikel 7. Water is altijd gratis verkrijgbaar aan de bar in de vorm van kraanwater of waterflesjes, of bij speciale watertappunten.

Artikel 8. Het proactief uitdelen van water door barvrijwilligers, barverantwoordelijken en het bestuur aan leden die te veel alcohol hebben geconsumeerd wordt actief gestimuleerd door het bestuur.

Artikel 9. Verenigingen streven ernaar om alcoholvrij bier in hun assortiment op te nemen en zichtbaar aan te bieden.